

New Books
Книжнина

ВЕРСИИТЕ В БИОГРАФИИТЕ НА ЛИЧНОСТТА

Другите в биографията на личността (2015), под общата редакция на проф. Дончо Градев. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. ISBN: 9789540740324

Пламен Радев

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Резюме. Отзивът представя съдържанието и основните идеи в посочената по-горе книга. Тя е дело на шестима автори от различни висши училища у нас. Тематиката е свързана с различни аспекти на биографията на личността и нейното повлияване от отношенията с другите.

Keywords: biography of the individual

Излезе от печат колективната монография „Другите в биографията на личността“, под общата редакция на проф. Дончо Градев – автор на предговора и главите „Личностната биография – индивидуалният досег до „голямото общество“; „Местата на всекидневието – разказът за себе си“. С това си авторство проф. Градев е вдъхновител, двигател и концептуален „майстор“ на монографията. Други автори освен него са доц. Александър Маринов с темата „Политическата биография в митовете на елитите“; доц. Соня Карабелова с текста „Значимите други при избора на кариера“; проф. Клавдия Сапунджиева с откъса „Фрагменти от биографията на постмодерния човек“; проф. Красимира Йонкова с дискурс върху „Живеенето в епизоди на критични събития“; проф. Людмил Георгиев с разсъждения върху „Жизненият път и биографията на личността пред срещата със смъртта (интерпретацията на критическата психология)“. Съсем явно е, че това са хора с биография, които пишат за биографията като форма на самоопределяща се надличностна субектност.

Впечатляващият състав на екипа, написал книгата, както и нейната проблематика, на пръв поглед отправят предимно към исторически, психологически и социални аспекти. Този пръв поглед обаче не може да прикрие вплетените имлицитно и съвсем неочаквано в текстурата на изложението педагогически, андрагогически и гердагогически страни. Изпитах истинска игрова и научна наслада от това мое херменевтично занимание с наратива на разглежданата книга. Какво имам предвид? Съвсем накратко, ако възпитанието и образо-

ванието на човека са елемент на културата, то неговият успех, просперитет, безличност, неопределеност или фиаско в нейната средина се виждат именно в биографията му, която не е продукт само на собствените му усилия, но и от неговото социокултурно съществуване.

Биографията на човека не е като верига от хотели „четири сезона“ – детство, младост, зрялост и старост. Тя не е просто описание на живота, негово класифицирано подреждане или снимка на авторегулативна конструкция, поддържана или спирана от други. Биографията не е само показ на ограничен времеви процес, тя не е просто жанр, разположен между хрониката и романа. Биографията е персонификация, създадена и написана от заедността на субекта с другия/другите, тя е земното странстване сред другите, графичната памет за човека, самосъздал се и създаван от нееднаквите и различните, които в никой случай невинаги са по-умни, по-красиви или по-добри.

Как да не се вписват отново и отново в душата ми на страстен четец изрази като: „Идеята за следване на собствена житейска програма може да бъде повлияна от различни социализиращи ситуации и от интернализирането на привлекателни поведенчески образци от други хора“⁽¹⁾; „Преди всичко трябва да се припомни, че биографията е една от най-старите форми на писане за политиката“⁽²⁾; „...значимите промени в организациите и по-несигурната среда правят прехода към многообразна кариера почти неизбежен“⁽³⁾; „Разбирането за човека и неговата биография, като процес на ставане, случване на личната история/драма, насочва погледа към спасителните пътеки на безбройните възможности и избори, които постмодерността предлага“⁽⁴⁾; „В познанието на самия себе си човек се приобщава към тайните, които остават скрити при познаването на другите“⁽⁵⁾; „Заниманията на ума, като смислообразуващи фактори, изхождат от представата, че след като животът не е нищо друго освен раждане, смърт и преход, то ние непрекъснато попадаме в различни състояния и тъкмо тези преживявания са основната част на нашето психично съдържание не като тяло, а като душа“⁽⁶⁾.

Монофигурността на отделната биография е една илюзия. Другите могат да присъстват само номинативно, както е в някои литературни биографии, но този, който ги пише, също оставя своя отпечатък. Неслучайно Вилхелм Дилтай (1833 – 1911) е философът, психологът и педагогът, който изведе биографията от нейното сенчесто присъствие и направи биографичния метод като най-висшата и даже инструктивна форма на науките за духа. В първия закон на географа Уолдо Тоблер в географията се заявява, че във всичко, което е свързано по някакъв начин с всичко друго, то нещата в по-голяма близост са повече свързани от други неща, които са по-далеч едно от друго. Това означава, че когато две неща са далеч едно от друго, те споделят по-малко асоциации (връзки) от нещата, които са по-близо. Този закон може да се прилага при обсъждането на процеса на писане на биографии и същността на биографиите

по различни начини. Той обаче не важи само за пишешите биграфии. Има и други варианти. Един от тях се случи и с мен при четенето на коментираната тук книга: от далечна тема, важните въпроси на личностната биография бяха споделени и асоциирани като нещо близо. Предполагам, че това ще се случи или се е случило с всички, които ще прочетат колективната монография или вече са я прочели.

БЕЛЕЖКИ

1. Дончо Градев.
2. Александър Маринов.
3. Соня Карабелъова.
4. Клавдия Сапунджиева.
5. Красимира Йонкова.
6. Людмил Георгиев.

VERSIONS IN THE BIOGRAPHIES OF THE INDIVIDUAL

Abstract. The review presents the contents and main ideas in the aforementioned book. It is the work of six authors from different universities in the country. The subject matter is related to various aspects of the biography of the individual and its influence on relations with others.

✉ **Prof. Plamen Radev, DSc**
Plovdiv University "Paisii Hilendarski"
Plovdiv, Bulgaria
E-mail: eduman@abv.bg